

PRVÁ ČASŤ – PÍSOMNÁ
TEST

Čas na vypracovanie testu: 30 minút

Ukážka č. 1

O psovi a levovi

Pes sa jedného dňa rozhodol, že sa vyberie do džungle a zistí, čo tam je. Ešte nikdy v džungli nebol a nevedel, aké zvieratá tam žijú. Ani mu na um nezišlo, že by mal byť opatrný. V jeho domove ho pokladali za skvelého lovca. Uštvál a zabil veľa všelijakých zvierat. Bol si istý, že aj v džungli sa ho budú všetky zvieratá báť. Onedlho uvidel pred sebou leva. Ešte nikdy nijakého leva nevidel, a tak sa ani trošku nezľakol. Pomyslel si, že aj toto veľké zviera sa stane jeho korisťou. Pes chvíľu kráčal za levom. Potom sa rozbehol, a keď bol tesne za ním, pripravil sa na skok. Vtedy sa majestátne zviera obrátilo a uprelo na svojho protivníka pohľad. Psa čosi varovalo, že zver, ktorý stojí pred ním, je oveľa silnejší a neľútostnejší ako zvieratá, ktoré doposiaľ stretol. Obe zvieratá sa chvíľu premeriavali očami. Potom lev otvoril papuľu a zareval. Pes ešte nikdy nepočul taký hrozný zvuk. Rev leva sa niesol pomedzi stromy. Pes sa od strachu nevládal ani pohnúť, nemohol odtrhnúť zrak od krvilačných tesákov. Uvedomil si tiež, akú má lev mohutnú hrud'. Vtedy sa otočil a dal sa na útek. Bežal džungľou, ako najrýchlejšie vládol, srdce mu divo bilo. Mal iba jedno želanie – aby bol čo najďalej od zvieraťa, ktoré tak hrôzostrašne reve a má také strašné zuby. Líška, ktorá celú scénu pozorovala, sa nahlas zasmiala a zavolala za utekajúcim psom: **Veľa ti nebolo treba aby si zutekal milý priateľ!**

Ezopove bájky

Úloha č. 1

Na základe charakteristických vlastností zarad' príbeh z ukážky č. 1 k náležitému literárnemu žánru.

- A. Patrí k ľudovej slovesnosti.
- B. Ide o autorskú povesť.
- C. Patrí k lyricko-epickým žánrom.
- D. Ide o epický žáner.

Úloha č. 2

Z uvedených čiastkových charakteristík vyber tú, ktorá zodpovedá ukážke č. 1.

- A. Odráža primitívny názor človeka na svet.
- B. Využíva alegóriu (inotaj).
- C. Spletitý dej má rýchly spád.
- D. Má formu (krátkych) záznamov zoradených v časovom poradí.

Úloha č. 3

Uvedené slová sú synonymami k slovu *majestátny*. Vyber vhodnú možnosť v súvislosti so slovným spojením *majestátne zviera* (lev).

- A. veľkolepý, imponantný, statný
- B. grandiózny, tučný, rozsiahly
- C. šľachetný, urodzený, velebný
- D. ušľachtilý, noblesný, dôstojný

Úloha č. 4

Vyber mravné poučenie, ktorým by autor mohol ukončiť príbeh z ukážky č. 1.

- A. Kde sa dvaja bijú, tretí zvíťazí.
- B. Telesná veľkosť a sila sú vždy rozhodujúce.
- C. Skôr ako sa dáme do boja, mali by sme o súperovi vedieť čo najviac.
- D. Je dôležité mať správny úsudok a nebáť sa ísť hlavou proti múru.

Úloha č. 5

Hlavní hrdinovia príbehu z ukážky č. 1 sú zo zvieracej ríše, majú však ľudské vlastnosti. Tento jav sa v literatúre nazýva

- A. animácia.
- B. personifikácia.
- C. gradácia.
- D. humor.

Úloha č. 6

Ktorý slohový postup je použitý v ukážke č. 1?

- A. výkladový
- B. opisný
- C. rozprávací
- D. informačný

Úloha č. 7

V ktorej možnosti je správne určená nasledujúca veta z ukážky č. 1?
Bol si istý, že aj v džungli sa ho budú všetky zvieratá báť.

- A. jednoduchá veta so zamlčaným podmetom
- B. jednoduchá rozvitá veta s prístavkom
- C. jednoduché priraďovacie súvetie
- D. jednoduché podrad'ovacie súvetie

Úloha č. 8

V ukážke je zvýraznená veta napísaná nesprávne. Vyber možnosť, ktorou správne nahradíš chybný text.

- A. Veľa ti nebolo treba, aby si zutekal milý priateľ!
- B. „Veľa ti nebolo treba aby si zutekal milý priateľ!“
- C. „Veľa ti nebolo treba, aby si zutekal, milý priateľ!“
- D. “Veľa ti nebolo treba aby si zutekal, milý priateľ!”

Úloha č. 9

V ktorej možnosti je správne určený vid nasledujúcich slovies?
rozhodol sa, smeje sa, pomyslel si, hýbe sa

- A. dokonavý, nedokonavý, dokonavý, nedokonavý
- B. dokonavý, nedokonavý, nedokonavý, dokonavý
- C. dokonavý, dokonavý, nedokonavý, nedokonavý
- D. nedokonavý, dokonavý, nedokonavý, dokonavý

Úloha č. 10

Označ jednočlennú vetu.

- A. Rozbehol sa.
- B. Rozvidnieva sa.
- C. Môžeme vstúpiť?
- D. Otvoril papuľu a zareval.

Ukážka č. 2

Minerálne vody

Slovensko je bohaté na minerálne a termálne vody. Tie vyvierajú z prameňov. Minerálna voda vzniká presakovaním cez horniny, z ktorých priberá minerálne látky. Vody nazývame termálne vtedy, ak je ich teplota vyššia ako 15 stupňov Celzia. Hypertermálne vody majú teplotu viac ako 42 stupňov Celzia. Na Slovensku sa nachádza až 1 470 miest, odkiaľ vyvierajú minerálne vody.

Najznámejšie minerálne pramene, ktorých voda sa plní do fliaš ako prírodná stolová voda, sú Salviator, Kláštor pod Znievom – Kláštorná, Slatina, Rajec, Trenčianske Múce – Mitická, Santovka, Budiš. Liečivé minerálne vody sa tiež plnia do fliaš a predávajú v obchodoch. Je to napríklad Čígeľka, Korytnica, Fatra.

Pri termálnych prameňoch boli vybudované kúpele, v ktorých sa dodnes liečia rôzne ochorenia a zároveň slúžia aj na relaxačné pobyty. Minerálne a termálne vody sú v 17 najvýznamnejších kúpeľoch na Slovensku.

Patria sem kúpele v Piešťanoch, Bojniciach, Smrdákoch, Dudinciach, Turčianskych Tepliciach, Rajeckých Tepliciach, Kováčovej, Korytnici, Bardejove a ďalšie. V Piešťanoch a Trenčianskych Tepliciach lieči voda choroby pohybovej a nervovej sústavy. Voda v Piešťanoch dosahuje až 70 stupňov Celzia. Poruchy krvného tlaku, nervové a duševné ochorenia lieči termálna voda vo Vyšných Ružbachoch. V Turčianskych Tepliciach sa liečia choroby pohybového ústrojenstva, močových ciest a obličiek. V Smrdákoch sa liečia kožné ochorenia.

<http://www.slovakiasite.com/sk/vodstvo.php>

Úloha č. 11

Z ukážky č. 2 vyplýva, že

- A. duševné choroby sa vyliečia vďaka minerálnym vodám.
- B. Čígeľka je minerálna voda na liečenie kožného ochorenia.
- C. do Piešťan chodia pacienti s problémami pohybového ústrojenstva.
- D. termálna voda zo slovenských prameňov sa plní do plastových fliaš.

Úloha č. 12

Z ukážky č. 2 nevyplýva, že

- A. voda z minerálnych prameňov sa využíva aj v domácnosti.
- B. liečivé minerálne vody sa stáčajú do fliaš a predávajú v obchodoch.
- C. všetky termálne vody na Slovensku patria medzi hypertermálne.
- D. Slovensko má bohatstvo rôznych minerálnych a termálnych vôd.

Úloha č. 13

Ktoré tvrdenie v súvislosti s liečivými prameňmi <u>nepotvrďuje</u> informácie z ukážky č. 2?
A. Všetky termálne vody dosahujú teplotu nad 15 stupňov Celzia. B. Termálne pramene sú využívané na liečbu rozličných ochorení. C. V Trenčianskych Tepliciach sa liečia i choroby močových ciest a obličiek. D. Hypertermálna voda môže dosahovať teplotu aj nad 70 stupňov Celzia.

Úloha č. 14

Čo je hlavným cieľom ukážky č. 2?
A. Sprostredkovať čitateľovi vedomosti o vzniku minerálnej vody na Slovensku. B. Poučiť čitateľa o zdravotných benefitoch slovenských minerálnych vôd. C. Informovať čitateľa o pôvode a význame minerálnych a termálnych prameňov na Slovensku. D. Sprostredkovať čitateľovi poznatky o zložení slovenských minerálnych a termálnych prameňov.

Úloha č. 15

Ukážka č. 2 patrí do
A. publicistického štýlu. B. rečníckeho štýlu. C. hovorového štýlu. D. administratívneho štýlu.

Úloha č. 16

Do ktorej skupiny slovnej zásoby zaradíme výrazy <i>krvný tlak, nervové a duševné ochorenie, choroby pohybového ústrojenstva</i> ?
A. archaizmy B. dialektizmy C. slangové slová D. odborné termíny

Úloha č. 17

V ktorej možnosti je uvedený správny prepis číslanky z ukážky č. 2?
A. vyššia ako 15 stupňov Celzia – päťnásť B. viac ako 42 stupňov Celzia – štyridsaťdva C. až 1 470 miest – tisíc štyri stosedemdesiat D. v 17 najvýznamnejších kúpeľoch – sedemnástych

Úloha č. 18

Ktoré pravidlo sa porušuje pri výslovnosti slov <i>nervový, minerál</i> ?
A. Pravidlo o rytmickej krátosti. B. Pravidlo o mäkkosti hlások. C. Pravidlo o odvodzovaní slov. D. Pravidlo o skloňovaní.

Úloha č. 19

Ktoré tvrdenie o slove <i>kúpele</i> z ukážky č. 2 je správne?
A. Ide o pomnožné podstatné meno ženského rodu, ktoré sa skloňuje podľa vzoru ulica. B. Ide o množné číslo podstatného mena mužského rodu, ktoré sa skloňuje podľa vzoru dub. C. Ide o jednotné číslo podstatného mena stredného rodu, ktoré sa skloňuje podľa vzoru srdce. D. Ide o pomnožné podstatné meno mužského rodu, ktoré sa skloňuje podľa vzoru stroj.

Úloha č. 20

<i>Slúžia aj na relaxačné pobyty.</i> V uvedenej vete sa nachádza
A. nevyjadrený podmet. B. nezhodný prívlastok. C. slovesno-menný prísudok. D. príslovkové určenie.

Úloha č. 21

<i>Liečivé minerálne vody sa tiež plnia do fliaš a predávajú v obchodoch.</i> Vypíš z uvedenej vety slovo, v ktorom dochádza k spodobovaniu znejšej spoluhlásky na neznelú.
.....

Ukážka č. 3

Ján Smrek

JARNÁ PIESEŇ

Objímam Vesnu, krásavicu,
rozmarným, nežným pohľadom,
som navštívil jej vonný dom,
nesúc jej srdca polovicu.

Kto žiť chce, k nej nech so mnou chváta.
Pod', dievča čerešňových pier.
Život je veľký bohatier,
dá lásky nám, keď nedá zlata!

Slávici, spievajte nám
rozkošné pesničky jarné:
prekrásnu milú ja mám,
mladušké dievča a švárne!
Hlavička jej zlatovlasá
k môjmu plecu nakláňa sa,
zrak jej v moje oči hľadá,
zrak jej moje oči hladí,
šepkajúc: milujem, milujem...
Ach, oči krásne, viem to, viem.

**Preto som cele šťastný.
Myslím: život je krásny,
zelená hora, svieži les
je rovnou cestou do nebies.**

Ján Smrek: Cválajúce dni (upravené pre potreby testu OSJL)

Úloha č. 22

Vyber možnosť, ktorá zodpovedá ukážke č. 3.

- A. Má základné črty epického rozprávania – napr. hrdinu; dá sa prerozprávať jej obsah.
- B. Vyjadruje pocity, myšlienky a nálady autora; nemožno prerozprávať jej obsah.
- C. Možno v nej rozlíšiť pásmo rozprávača, ktorým je samotný autor.
- D. V závere je rozuzlenie, v ktorom sa prejavuje aj pásmo postavy.

Úloha č. 23

Ktoré tvrdenie o ukážke č. 3 je pravdivé?

- A. Vyjadruje sa v nej úcta k rodnej reči, k piesňam o jari.
- B. Zaznieva v nej láska k prírode, vysokej hore, voňavému lesu.
- C. Zaznieva v nej láska k životu, spája sa motív jari s novou láskou.
- D. Prejavuje sa v nej obdiv k zlatovlasým dievčatám s červenými perami.

Úloha č. 24

Pomenuj jedným slovom literárny druh ukážky č. 3.

.....

Úloha č. 25

Ktoré tvrdenie o poslednej strofe ukážky č. 3 je nepravdivé?

- A. V jej treťom verši sa nachádza epiteton.
- B. V jej štvrtom verši nájdeme metaforu.
- C. V strofe je využitý združený rým.
- D. V strofe je využitý obkročný rým.

Autor: Mgr. Daniela Petříková

Recenzovala: Mgr. Nadežda Kašiarová

Redakčná úprava: Mgr. Alžbeta Palacková

Vydal: Národný inštitút vzdelávania a mládeže, Bratislava 2023

SL016OKCú23

Použitá literatúra

https://cloud-7.edupage.org/cloud/Ezopove_bajky

<https://www.zones.sk/studentske-prace/basne/10514-cvalajuce-dni-jan-smrek/>

<http://www.slovakiasite.com/sk/vodstvo.php>